

تمارض یا خود را به مریضی زدن

لطیف جعفری

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد آستارا

تمارض با ایجاد عمدى و نشان دادن علایم جسمى و روانى دروغین یا اغراق آمیز مشخص است. همیشه یک دلیل یا انگیزه بیرونی برای تمارض وجود دارد تا فردی که به تمارض متولسل می شود به کسب یکی از سه هدف زیر نایل آید:

- ۱- برای اجتناب از موقعیت‌های خطرناک، مسؤولیت‌ها یا مجازات.
- ۲- به قصد اخذ غرامت، بدست آوردن امکانات بستری شدن، اخذ دارو و یا در امان ماندن از دست پلیس.
- ۳- جبران و تلافی کردن با توصل به تمارض، به هنگامی که فرد قربانی، احساس گناه کرده یا متحمل خسارت مادی، جریمه قانونی یا از دست دادن شغل می گردد.

بیرونی نظیر اجتناب از انجام وظایف نظامی و کار، تلاش برای اخذ خسارت مادی، طفره رفتن از پیگرد قانونی، یا اخذ دارو است. تحت برخی شرایط دیگر هم تمارض، ممکن است تلاش برای پیدا کردن انطباق لازم و مناسب بوده باشد از جمله: تظاهر به بیماری ضمن اسارت در زمان جنگ.

در شرایط زیر احتمال دارد تمارض شدیدا مطرح شود:
۱- در زمینه‌ی پزشکی قانونی، مثلاً وقتی شخص به وسیله‌ی

میزان بروز تمارض شایع است و امادقیقا معلوم نیست که در بین زن‌ها و مرد‌ها تا چه اندازه است. شیوع تمارض در موقعیت‌هایی که تحت سلطه‌ی مرد‌هاست مثل سریازخانه‌ها، زندان‌ها، کارخانه‌ها و سایر مراکز صنعتی دیده می‌شود هرچند در زن‌های نیز مشاهده می‌گردد.

ویژگی اساسی تمارض ایجاد عمدى علایم جسمى و روانى غیر واقعی یا بسیار مبالغه‌انگیز، برانگیخته شده با محرك‌های

کردن دلیل فریبکاری عملاً غیر ممکن گردد.

اگر بیمار به شکل و حالت متماض پذیرفته شده و کارش به اعتباری نکشد، در ارزیابی‌های بعدی ازاو، چه در بیمارستان در حالت بستره باشد و یا سرپایی بوده باشد کم کم در عالیمی که به عنوان تمارض نشان می‌داد تغییرپذیری عالیم را نشان خواهد داد. ظاهر شدن این عالیم در مواردی خواهد بود که بیمار اطمینان دارد که تحت نظر است در غیر این صورت تلاش برای تمارض ادامه خواهد داشت. در حالیکه حفظ رابطه‌ی پزشک و فرد متماض غالباً برای تشخیص گذاری و مدارای دراز مدت با او ضروری است. ارزیابی دقیق وضعیت متماض می‌تواند بدون نیاز به رویارویی با بیمار، حقیقت تمارض بیمار را روشن کند. بهتر است درمانگر از یک روش درمان جدی، با این تصور و انگار که عالیم واقعی هستند استفاده کند. در چنین حالتی ممکن است بیمار بدون از دست دادن ارزش، آبرو و حیثیت خود، از نشان دادن عالیم تمارض خود دست بردارد.

منبع:

خلاصه‌ی روانپزشکی علوم رفتاری روانپزشکی بالینی. کاپلان. ترجمه: نصرالله پورافکاری

وکیل برای معاينه به پزشک معرفی می‌شود.

۲- چنان‌چه بین فشار روانی که فرد ادعامی کند دارد و یا چنان‌چه خود را فردی ناتوان مطرح می‌کند با آنچه شواهد عینی نشان می‌دهد ناهمخوانی واضح و آشکاری دیده شود.

۳- در شرایطی که فردی تحت ارزیابی تشخیص پزشکی بوده یا منتظر رعایت رژیم درمانی از اموی روده‌مکاری لازم را به عمل نمی‌آورد.

۴- و در صورت وجود اختلال شخصیت ضد اجتماعی. بسیاری از متماض‌ها یا افرادی که خود را به مریضی می‌زنند اکثر عالیم ذهنی، مبهم و نامعینی را ابراز می‌کنند از جمله: سردرد، درد گردن، کمردرد، درد قفسه سینه یا شکم، فراموشی، اضطراب و افسردگی و نیز عالیمی که اغلب سابقه‌ی خانوادگی دارند. گرچه احتمال وجود هر نوع بیماری‌های ذکر شده‌ی فوق که واقعاً ریشه‌ی عضوی و بدنی داشته باشد کم است اما رد آن هم بی‌نهایت مشکل است.

افراد متماض ممکن است از اختلالاتی چنین که عالیمی را در زندگی آنها به وجود آورده و موجب منفور شدن آنها گردیده است به تلخی شکایت کنند. ممکن است بهترین پزشکان را که مورد اطمینان‌ترین آنها نیز هستند (و چه بسا که آسان‌تر هم گول می‌خورند) انتخاب کنند و معمولاً حق معاينه‌ی آنها را هر قدر هم زیاد باشد با علاقه‌ی پردازند تا آنان را با صداقت خود متاثر سازند. اما غالباً بدون عالیم و نشانه‌های عینی که نشانگر بیماری خاصی باشد از بدختی و درمانگری شکایت می‌کنند. اگر تمام عالیم را هم شرح دهند معمولاً اظهار می‌کنند که گاهی هست و گاهی نیست. متماض‌ها غالباً به فکر پول هستند تا بهبود، و اطلاعات خوبی در مورد قوانین و مقدمات مربوط به ادعاهای خود دارند.

درمان:

بیمار مشکوک به تمارض باید بطور کامل و عمیق ارزیابی شده و پزشک از ابراز سوء ظن خوبیش خودداری نماید. چنان‌چه پزشک در مقابل تمارض بیمار، خود نیز دچار خشم و عصبانیت شود (که به نوعی یک واکنش معمول در مقابل تمارض است) ممکن است بین متماض و پزشک تقابل و رویارویی به وجود آید. در این صورت دونتیجه پیش خواهد آمد:

۱- ربطه‌ی پزشک بیمار در هم خواهد ریخت و مداخله‌ی مثبت بیشتر امکان پذیر نخواهد بود.

۲- بیمار ممکن است حالت دفاعی بیشتری پیدا کند و پیدا